

УДК 331.5-021.321 (477)+316.334.3(045)

Зиза О. О.,
канд. екон. наук

Донецький національний університет економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
м. Кривий Ріг, Україна
e-mail: ziza@donnuet.edu.ua

Петрунек Є. С.,
студент

e-mail: e-petrunek@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

UDC331.5-021.321 (477)+316.334.3(045)

Zyza O. O.,
PhD in Economic sciences

Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky,
Kryvyi Rih, Ukraine
e-mail: ziza@donnuet.edu.ua

Petrunek Ye. S.,
student

e-mail: e-petrunek@mail.ru

FEATURES OF THE LABOR MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE AND STATE SOCIAL POLICY IMPLEMENTATION

Мета статті — виявити особливості розвитку ринку праці в Україні, а також з огляду на певні зміни кон'юнктури цього ринку, дослідити реалізацію вітчизняної соціальної політики.

Методи. Статистичний метод було використано у аналізі динаміки індексів виробництва продукції та динаміки безробіття з причин незайнятості. Використано метод наукових абстракцій при аналізі проблем працевлаштування учасників АТО та внутрішньопереміщених осіб в Україні. Метод індукції та дедуції було застосовано при дослідженні сучасних особливостей розвитку вітчизняного ринку праці.

Результати. Проаналізовано особливості розвитку ринку праці в Україні. Визначено, що для створення умов досягнення продуктивної зайнятості необхідне поетапне трансформування сучасних процесів обігу робочої сили. Досліджено реалізацію соціальної політики держави щодо працевлаштування окремих категорій громадян.

Ключові слова: ринок праці, соціальна політика, пропозиція та попит на робочу силу.

Постановка проблеми. Забезпечення сталого розвитку України пов'язане із вирішенням таких важливих питань, як модернізація економіки, підвищення добробуту населення та гармонізація відносин з навколишнім середовищем. У практичному вирішенні цих найгостріших проблем одне із центральних місць займає регулювання ринку праці, що забезпечує розподіл та перерозподіл суспільної праці за видами економічної діяльності й у просторовому вимірі відповідно зі структурою суспільних потреб і форм власності і є основним об'єктом реалізації соціальної політики держави.

Сучасний стан розвитку ринку праці України є напруженим, оскільки для багатьох громадян він передбачає трудову бідність, зниження економічної активності, для економіки — відтік людського потенціалу, розшарування населення, розбалансо-

ваність попиту і пропозиції ринку освітніх послуг і, відповідно, зниження мотивації до продуктивної діяльності, зниження рівня добробуту. Все це в найближчому майбутньому не просто стане основним негативним чинником на шляху модернізації, а й може перерости у широкомасштабну загрозу національним інтересам України. Саме це і є проблемою дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення ринку праці та його складових — це актуальний напрям економічних досліджень. Ключові положення щодо сутності цієї категорії містяться у фундаментальних працях А. Сміта, Д. Рікардо, Дж. С. Міля, К. Маркса, Дж. Кейнса, А. Маршала та ін. Основні проблеми формування й розвитку процесів, що притаманні сучасному ринку праці, наведені в роботах таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як: В. Буланов, В. Іноземцев, А. Никифорова, Р. Капелюшников, Д. Богиня, І. Бондар, О. Грішнова, Т. Заяць, А. Колот, Е. Лібанова, Л. Лисогор, В. Онікієнко, І. Петрова, В. Петюх, С. Пирожков та інші. Проблематика соціальної політики лежить в основі досліджень О. В. Макарової, Л. Четверикової та інших. Проте існує широке коло питань, що продовжують виникати на ринку праці в Україні і потребують дослідження.

Мета статті — виявити особливості розвитку ринку праці в Україні та реалізації соціальної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Регулювання ринку праці є одним із напрямів здійснення соціальної політики держави. Соціальна політика держави «тракується як діяльність держави щодо підтримання відносин між соціальними групами; створення умов для забезпечення добробуту та прийняттого рівня життя членів суспільства; забезпечення соціальних гарантій» [1]. Таким чином, ефективно діючий ринок праці передбачає створення умов для забезпечення добробуту усіх членів суспільства (зокрема роботодавців і працівників).

Поняття «ринку праці» має багато тлумачень. На нашу думку, глибокий зміст у його пояснення вкладено В. П. Петюхом. Воно розглядається вченим «...по-перше, як категорія, що характеризує систему соціально-економічних відносин, що мають товарний характер, пронизують фази відтворення індивідуальної робочої сили (виробництво, розподіл, обмін, використання), всі ланки та ступені суспільного виробництва, і регулюються ринковою кон'юнктурою, системою соціального партнерства, юридичними, правовими, морально-етичними нормами та національними традиціями, а по-друге, система механізмів...» [2]. Врахувавши комплексний та системний підхід, автор розглядає це поняття як «сучасний регульований ринок праці» [2].

Інше тлумачення дає О. В. Чернявська. Вона визначає ринок праці як систему обміну індивідуальних здібностей до праці на фонд життєвих цінностей, необхідних для відтворення робочої сили [2, с. 13]. Окрім того, ринок праці є сферою працевлаштування, формування попиту й пропозиції на робочу силу. Його можна трактувати і як механізм, що забезпечує узгодження ціни та умов праці між роботодавцями і найманими працівниками [3, с. 13].

Отже, можемо зазначити, що ринок праці є підсистемою системи ринкових економічних відносин і функціонально пов'язаний з ринком товарів та послуг, ринком капіталів та іншими типами ринків за економічним призначенням. Тобто це місце обміну ресурсами між роботодавцем та працівником.

У вітчизняній економіці спостерігається значне погіршення стану ринку праці, особливо з огляду на продовження воєнних дій на Сході України. Серед основних факторів такої ситуації є: руйнація інфраструктури на територіях промислових регіонів, де відбуваються бойові дії, та дезорганізація усталених виробничих зв'язків і критично важливих поставчань ресурсів; ускладнення, внаслідок загострення політичної

ситуації, відносин з основними торговельними партнерами, що призвело до часткової втрати зовнішніх ринків; погіршення інвестиційного клімату, що призвело до зменшення обсягів інвестиційних потоків; скорочення внутрішнього попиту внаслідок спаду виробничих процесів та падіння купівельної спроможності населення.

Так, у 2015 р. за жодним із видів промислової діяльності не спостерігалася позитивна динаміка. При цьому найбільших втрат під впливом скорочення зовнішнього та внутрішнього попиту зазнали виробництво коксу і продуктів нафтопереробки, хімічна промисловість, машинобудування та металургійне виробництво. Відбувся спад виробництва і в харчовій промисловості та сільськогосподарському виробництві, де у попередньому році ще зберігалось незначне зростання (табл. 1).

Таблиця 1 — Індекси виробництва продукції в Україні за видами економічної діяльності у 2014–2015 рр. [4]

Види економічної діяльності	2014 р.	2015 р.
Промисловість, усього	89,3	86,6
Добувна промисловість	86,3	85,5
Переробна промисловість	89,9	86,9
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	102,0	88,8
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та виробів зі шкіри	97,3	91,6
Виготовлення виробів із деревини	94,6	88,7
Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	78,6	78,1
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	85,3	84,1
Виробництво основних фармацевтичних продуктів	98,4	91,7
Виробництво металургії, готових металевих виробів, крім машин та устаткування	85,1	83,6
Машинобудування	78,7	85,4
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	93,4	88,0
Будівництво	—	85,1
Сільське господарство усього	102,8	95,2
Рослинництво	103,1	94,7
Тваринництво	102,0	96,3

Обмежений доступ до кредитних ресурсів погіршує можливості розширення виробництва економічно активних підприємств. Несприятливі фінансово-економічні та політичні умови призводять до збільшення кількості збиткових підприємств, частка яких у третьому кварталі 2015 р. становила 40,3 % (на 5,8 в. п. більше ніж на кінець попереднього року). Це суттєво погіршує умови реалізації продукції та отримання доходів, призводить до загострення ситуації в трудовій сфері [4].

Згідно з офіційною статистикою, кон'юнктура зареєстрованого ринку праці протягом 2014–2015 рр. та в січні 2016 р. характеризується значним перевищенням пропозиції робочої сили над її попитом. Потреба підприємств у працівниках на заміщення вакантних робочих місць та посад в січні 2016 р. становила 31,3 тис. осіб, що на 25 % менше ніж у січні 2015 р. А в окремих областях України, зокрема Дніпропетровській, Закарпатській, Запорізькій та Чернігівській, кількість вакансій за останній рік скоротилась вдвічі. При цьому кількість незайнятих громадян, які перебували на обліку в державній службі зайнятості, становила 508,6 тис. осіб. Таким чином, навантаження на 1 вільне робоче місце (вакантних посад) в середньому по Україні в січні 2016 р. становило 16 осіб, що у 1,8 разів більше, ніж у січні 2014 р. В окремих областях, зокрема в Запорізькій та Львівській, на 1 вакансію претендувало 42–75 осіб [4].

Водночас гостро стоїть проблема структурної диспропорції між попитом на робочу силу та її пропозицією за професіями, що обмежує можливості працевлаштування безробітних і не сприяє задоволенню потреб роботодавців у працівниках. На кінець грудня 2015 р. найбільшою була потреба у «кваліфікованих робітниках з інструментом» (20,1 % від загальної кількості вільних робочих місць), працівниках найпростіших професій у сфері торгівлі (16,2 %), робітниках з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин (14,7 %) [4].

Значне збільшення чисельності безробітних в Україні в останній період зумовлене проведенням заходів щодо оптимізації зайнятості в бюджетній сфері, в наслідок чого зростає кількість безробітних за такими професійними групами, як: вищі державні службовці, законодавці, керівники, менеджери, професіонали, освітяни, науковці (переважна більшість це особи з високим рівнем освіти та професійних навиків). Потреба роботодавців у працівниках за цими професійними групами за минулий рік скоротилась майже на 30 % [4].

Зважаючи на описану вище ситуацію, роль соціальної політики зростає в межах захисту і підтримки суб'єктів ринку праці. Так вже склалося історично, що в Україні саме на державу покладено таку функцію. Таким чином реалізується «інституціональна» модель соціальної держави, і «соціальна підтримка населення є природною її функцією» [5].

Однією із особливостей функціонування вітчизняного ринку праці є проблема працевлаштування учасників АТО та внутрішньопереміщених осіб. Зупинимось на першій категорії громадян. Після повернення з місця бойових дій, до мирного життя вони або повертаються до своїх місць роботи, або поповнюють лави безробітних. З початку 2016 року Державна служба зайнятості взяла на облік 48,5 тисяч ветеранів АТО [6]. Як зазначається у аналітичній записці Державної служби зайнятості України, «...станом на 1 березня 2017 року статус безробітного мали 25,9 тис. безробітних із числа учасників АТО. У середньому по Україні частка учасників АТО серед всіх зареєстрованих безробітних становила 6 %, найбільше у Рівненській та Волинській областях — 10 %» [7]. У той же час, за даними Держкомстату України, у 2016 році демобілізовані військові строкової служби становлять 0,7 % серед усього безробітного населення України (табл. 2).

Прийнято низку законодавчих актів у підтримку працевлаштування вказаної категорії громадян, а саме [8]:

— Указ Президента № 150/2015 від 18 березня 2015 року «Про додаткові заходи щодо соціального захисту учасників антитерористичної операції»;

— Розпорядження Кабінету Міністрів України № 359-р від 31 березня 2015 року «Про затвердження плану заходів щодо медичної, психологічної, професійної реабілітації та соціальної адаптації учасників антитерористичної операції»;

— Розпорядження Кабінету Міністрів України № 10-р від 13 січня 2016 року «Про затвердження плану міжвідомчих заходів з адаптації до мирного життя учасників антитерористичної операції»;

— Закон України № 1436-VIII від 07 липня 2016 року «Про внесення зміни до статті 14 Закону України «Про зайнятість населення» щодо додаткових гарантій у сприянні працевлаштуванню учасників бойових дій, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення»;

— Постанова Кабінету Міністрів України № 879 від 30.11.2016 року «Про внесення змін до порядків, затверджених Постановами Кабінету Міністрів України № 198 від 20 березня 2013 р. і № 347 від 15 квітня 2013 р.».

Таблиця 2 — Безробітне населення (за методологією МОП) за причинами незайнятості у 2010–2016 рр.¹ (у середньому за період) [4]

Рік	Безробітне населення у віці 15–70 років, усього, тис. осіб	за причинами незайнятості, відсотків								
		вивільнені з економічних причин	звільнені за власним бажанням обох сторін	звільнені у зв'язку із закінченням строку контракту або договору найму	не працевлаштовані після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів	робота має сезонний характер	не зайняті через виконання домашніх (сімейних) обов'язків тощо	звільнені за станом здоров'я, через оформлення пенсії	демобілізовані з військової строкової служби	інші причини
2010	1 713,9	33,0	27,2	10,0	15,5	6,3	2,4	0,9	1,3	3,4
2011	1 661,9	27,7	30,1	9,2	18,1	6,9	2,5	0,9	1,2	3,4
2012	1 589,8	23,5	34,0	8,4	16,9	8,8	2,5	1,5	1,4	3,0
2013	1 510,4	21,9	34,6	8,1	16,8	8,4	3,8	1,2	1,0	4,2
2014	1 847,6	22,3	31,8	7,8	16,7	9,3	4,6	1,4	0,3	5,8
2015	1 654,7	27,8	28,9	7,5	16,4	9,9	3,7	0,9	0,3	4,6
2016	1 678,2	22,4	33,0	9,4	15,6	9,7	3,2	1,8	0,7	4,2

Так, Законом України № 1436-VIII від 07 липня 2016 року «Про внесення зміни до статті 14 Закону України «Про зайнятість населення» щодо додаткових гарантій у сприянні працевлаштуванню учасників бойових дій, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення» було розширено перелік категорій громадян, що мають додаткові гарантії у сприянні працевлаштуванню за рахунок учасників бойових дій. Така категорія громадян може бути працевлаштована підприємствами із чисельністю штатних працівників понад 20 осіб у межах 5 % квоти середньооблікової чисельності штатних працівників за попередній календарний рік [6]. Постановою Кабінету Міністрів України № 879 від 30.11.2016 «Про внесення змін до порядків, затверджених Постановами Кабінету Міністрів України № 198 від 20 березня 2013 р. і № 347 від 15 квітня 2013 р.» було визначено, що найм учасників антитерористичної операції на два роки гарантує роботодавцям рік сплати Єдиного соціального внеску за рахунок Фонду зайнятості [8].

Проте реальний стан речей дещо відрізняється від очікуваного. Незважаючи на зазначені вище пільги, роботодавці побоюються наймати цю категорію працівників з ряду причин, однією з яких є ризик, що працівник має психологічні проблеми. Адже держава пропонує, а не зобов'язує демобілізованих із зони АТО проходити реабілітацію. Часто учасники АТО відмовляються від такої допомоги. А отже, не усі можуть адаптуватися до мирного життя і сприймають його по-іншому, ніж до участі у АТО.

Тому для сприяння працевлаштуванню такої категорії ми погоджуємося з думкою голови товариства ветеранів АТО Кирила Сергєєва, що слід «...створити інститут

¹ Дані за 2010–2014 роки наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя, за 2015–2016 роки — також без частини зони проведення антитерористичної операції.

соціальної реабілітації» і надавати комплексно «...повноцінну психологічну допомогу, профорієнтаційну та з пошуку роботи» [9]. Крім того, це сприятиме зайнятості, наприклад, психологів-практиків та осіб інших професій, що могли б надавати послуги реабілітації.

Що стосується внутрішньопереміщених осіб (ВПО) з Донецької та Луганської областей, а також АР Крим, то їхня кількість на поточний момент вже перевищила 1 мільйон осіб і сформувалась унаслідок кількох міграційних хвиль, безпосередньо пов'язаних із періодичністю та інтенсивністю бойових дій.

До державної служби зайнятості звернулися за допомогою у працевлаштуванні 80,5 тис. мешканців цих регіонів. Однією із особливостей є те, що, на відміну від учасників АТО, серед яких найбільша частка безробітних — це особи з професійно-технічною освітою (станом на 01.04.2017 року — 48,4 %), серед ВПО найбільша частка безробітних — це особи з вищою освітою — 45,1 % [7].

Працевлаштування цієї категорії громадян також підтримується державою через прийняття низки законодавчих актів [8]:

— Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» № 1706-VII від 20.10.2014 р.;

— Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення гарантій дотримання прав і свобод внутрішньопереміщених осіб № 921-VIII від 24.12.2015 р.;

— Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Комплексної державної програми щодо підтримки, соціальної адаптації та реінтеграції громадян України, які переселилися з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції в інші регіони України, на період до 2017 року» № 1094 від 16 грудня 2015 р.;

— Закон України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо випробування при прийнятті на роботу» № 1367-VIII від 17.05.2016 р.

Зокрема, в Законі України «Про внесення змін до Кодексу законів про працю України щодо випробування при прийнятті на роботу» № 1367-VIII від 17.05.2016 р. роботодавці зобов'язані прийняти на роботу працівника із категорії ВПО без випробувального терміну [8].

Окрім держави, проблемою працевлаштування внутрішньопереміщених осіб в Україні опікуються як вітчизняні, так і міжнародні організації. Наприклад, Програма розвитку ООН (ПРООН) з травня 2016 р. запустило нову програму, яка заснована на наданні бізнес-грантів для переселенців. Фінансуванням проекту займаються Британія, Польща та Чехія. Гранти (передбачувана сума — 1 млн. дол.) мають освоюватися в Донецькій, Дніпропетровській, Запорізькій, Київській, Луганській, Одеській, Полтавській та Харківській областях. І мають бути спрямовані на організацію власного бізнесу [10].

Висновки. Отже, особливістю функціонування вітчизняного ринку праці є диспропорція між попитом і пропозицією робочої сили, наслідком якої є зростання рівня безробіття. Іншою особливістю ринку праці України є умови, що провокують негативні тенденції, а саме воєнні дії на Сході країни (руйнація інфраструктури, відносин з основними торговельними партнерами, дезорганізація усталених виробничих зв'язків тощо), а також обмежений доступ до кредитних ресурсів, оптимізація заходів у бюджетній сфері та інші.

Окреме місце на ринку праці України займає проблема працевлаштування учасників АТО та внутрішньопереміщених осіб. Держава заходами соціальної політики (законодавча підтримка тощо) прагне вирішити певні проблеми, особливо ті, що виникають у процесі працевлаштування. Проте цього недостатньо і ми пропонуємо:

— для учасників АТО забезпечити обов'язкову психологічну і фізичну реабілітацію (робота із психологами та лікарями-реабілітологами) після їхнього повернення з місця бойових дій для полегшення не лише їхнього працевлаштування, але й адаптації до мирного життя;

— для внутрішньопереміщених осіб розробляти та обговорювати законопроекти, що передбачатимуть заходи повернення та довгострокової інтеграції (організація надання житла, грошова допомога, податкові пільги для домогосподарств та підприємств тощо) внутрішньопереміщених осіб на перспективу відновлення миру і повернення до складу України територій Донецької, Луганської областей та АР Крим.

Крім того, держава має створити умови для досягнення продуктивної зайнятості, що має бути забезпечена шляхом поетапного трансформування сучасних процесів обігу робочої сили, перш за все, підвищення заробітної плати до рівня, здатного забезпечити відтворення робочої сили. Це посилить мотивацію населення до продуктивної зайнятості та підвищення професійного рівня, дозволить залучити у виробництво нових працівників, зокрема демобілізованих учасників АТО, знизити зовнішню міграцію й підвищити на цій основі рівень життя населення.

Список літератури/References

1. Макарова, О. В. Соціальна політика в Україні : монографія / О. В. Макарова ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. — К., 2015. — С. 8.

Makarova, O. V. (2015). *Sotsialna polityka v Ukraini* [Social policy in Ukraine]. Kyiv, 244 p.

2. Чернявська, О. В. Ринок праці : навч. посіб. / О. В. Чернявська — 2-ге вид. перероб. та доп. — К. : Центр учбової літератури, 2013. — 522 с.

Cherniavska, O. V. (2013). *Rynok pratsi: navchalnyi posibnyk* [Labor market]. Kyiv, Tsentr uchbovoi literatury Publ., 522 p.

3. Завіновська, Г. Т. Економіка праці : навч. посіб. / Г. Т. Завіновська. — К. : КНЕУ, 2000. — 200 с.

Zavinovska, H. T. (2000). *Ekonomika pratsi: navchalnyi posibnyk* [Labor economy]. Kyiv, KNEU Publ., 200 p.

4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistic Services of Ukraine]. Available at : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Четверикова, Л. Суть соціальної політики та аналіз її моделей в соціальних державах [Електронний ресурс] / Л. Четверикова. — Режим доступу : <http://znc.com.ua/ukr/publ/periodic/shpp/2005/1/p067.php>.

Chetverykova, L. (2005). *Sut sotsialnoi polityky ta analiz modeley v sotsialnykh derzhavakh* [The essence of social policy and analysis of its models in welfare states]. Available at : <http://znc.com.ua/ukr/publ/periodic/shpp/2005/1/p067.php>.

6. Ветерани АТО безробітними не будуть [Електронний ресурс] // Народна Армія. — 2017. — 7 січня. — Режим доступу : <http://na.mil.gov.ua/43477-veterany-ato-bezrobitnymy-ne-budut>.

Veterany ATO bezrobitnymy ne budut [Veterans of ATO will no be unemployed]. *Narodna Armiya* [People's Army]. Available at : <http://na.mil.gov.ua/43477-veterany-ato-bezrobitnymy-ne-budut>. (Accessed 07.01.2017).

7. Державна служба зайнятості України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua>.

Derzhavna sluzhba zaniatosti Ukrainy [State Employment Service of Ukraine]. Available at : <http://www.dcz.gov.ua>.

8. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

Verkhovna Rada Ukrainy [Supreme Rada of Ukraine]. Available at : <http://www.rada.gov.ua>.

9. Ветеран АТО шукає роботу. Запрацювали законодавчі зміни для військових [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/a/27953083.html>.

Veteran ATO shukaie robotu. Zapratsiuvaly zakonodavchi zminy dlia viyskovykh [Veteran of ATO is looking for job. The legislative changes to militarymen started their work]. Available at : <http://www.radiosvoboda.org/a/27953083.html>.

10. Закіров, М. Деякі аспекти розв'язання проблем внутрішньопереміщених осіб [Електронний ресурс] / М. Закіров // Резонанс. — 2016. — № 39. — С. 5–10. — Режим доступу : <http://nbuviar.gov.ua/images/rezonans/2016/rez39.pdf>.

Zakirov, M. (2016). *Deyaki aspekty rozv'iazannia problem vnutrishnoperemishchenykh osib* [Some aspects of internally displaced persons' problems solving]. Resonans, no. 39, pp. 5–10. Available at : <http://nbuviar.gov.ua/images/rezonans/2016/rez39.pdf>.

Цель. *Цель статьи — выявить особенности развития рынка труда в Украине, а также, учитывая определенные изменения конъюнктуры данного рынка, исследовать реализацию отечественной социальной политики.*

Методы. *Статистический метод был использован в анализе динамики индексов производства продукции и динамики безработицы по причинам незанятости. Использован метод научных абстракций при анализе проблем трудоустройства участников АТО и внутриперемещенных лиц в Украине. Метод индукции и дедукции был применен при исследовании современных особенностей развития отечественного рынка труда.*

Результаты. *Проанализированы особенности развития рынка труда в Украине. Определено, что для создания условий достижения продуктивной занятости необходимо поэтапное трансформирование современных процессов обращения рабочей силы. Предложены определенные меры, которые должно применить государство для улучшения ситуации на рынке, в том числе и в сфере социальной политики.*

Ключевые слова: *рынок труда, социальная политика, предложение и спрос на рабочую силу.*

Objective. *To identify the features of the labor market in Ukraine and to study the implementation of national social policy considering certain fluctuations of the market.*

Methods. *The statistical method is used to analyze the dynamics of the production indices and employment trends by unemployment causes. The method of scientific abstraction is employed while analyzing employment problems of ATO participants and internally displaced persons in Ukraine. The method of induction and deduction is applied in the study of domestic labor market modern features.*

Results. *The peculiarities of the labor market development in Ukraine are analysed. It is determined that the creation of conditions for achieving the productive employment is necessary for gradually transformation of the modern workforce circulation processes. The certain measures are proposed to be applied to improve the market situation, including social policy.*

Key words: *labor market, social policy, supply and demand for labor force.*

Надійшла до редакції 08.05.2017